

Hulager - bebyggelse fra ældre bronzealder

Casper Sørensen

Billede taget fra udgravningen. Viser K1, hvor landmålerstokkene er sat i de tagbærende stolpehuller. Landmålerstokkene til højre viser indgangen. Landmålerstokkene der ligger ned viser væggenes forløb. Midt i står Astrid.

Kulturhistorisk Rapport

Viborg Museum 2014

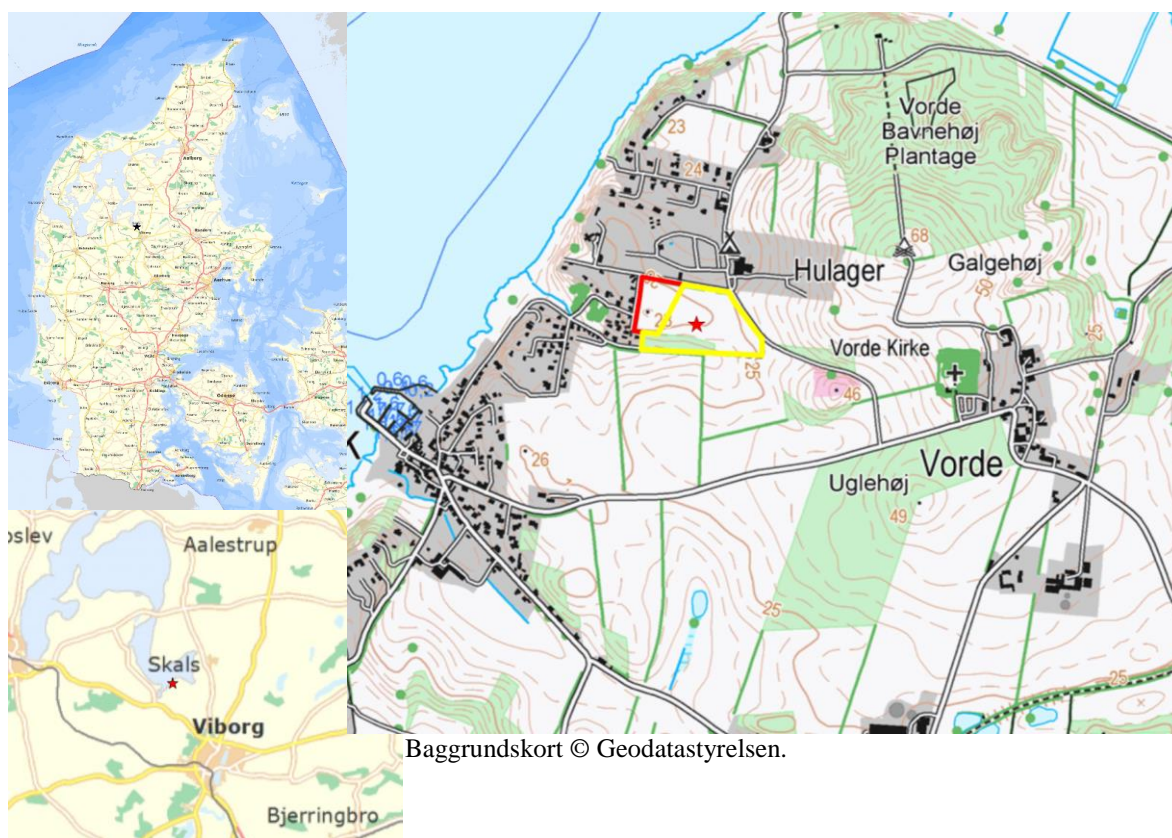
Bygherrerapport nr. 79

Bygherre: Aage Villumsen

ISBN 978-87-92778-37-6

Indledning

Museet foretog i august 2014 en prøvegravning og mindre udgravning forud for byggeomdningen af et sommerhusområde ved siden af Hjarbæk Fjord Camping. Ved udgravningen blev der fundet bebyggelse fra den ældre del af bronzealderen (1700-1100 f.Kr.). Med kendte gravfund og depotfund fra bronzealderen i området og en placering tæt på fjorden var det ikke overraskende, at der blev fundet bebyggelse på netop dette sted.

Baggrundskort © Geodatastyrelsen.

Gennemgang

Udgravningen viste bebyggelse fra ældre bronzealder i form af 5 huse og andre aktivitetsspor. De 5 huse kan ikke alle være samtidige da de ligger delvist over hinanden to og to.

Figur 1 Oversigtskort over det undersøgte område, der er markeret med den gule linje. Det røde felt er en del af lokalplanen, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Det hvide er udgravningens felter og søgegrøfter.

Området blev undersøgt ved en såkaldt prøvegravning, efter udarbejdelsen af lokalplanen for udstykningen af sommerhusgrunde på området. En typisk arkæologisk prøvegravning foregår ved at man med en gravemaskine afgraver det øverste muldrag i ca. 2 m brede baner. Det gør man, fordi at muldrag er blevet dyrket gennem mange år, og de arkæologiske fund er således sjældent bevaret heri. Derfor vil man ned til de uforstyrrede lag herunder.

Efter at muldraget er gravet af, kommer man oftest ned til undergrunden. Undergrunden er aflejret af de forskellige istider for mange tusinde år siden. I dette tilfælde af den seneste istid der sluttede for cirka 14-15.000 år siden. De arkæologiske spor er gravet ned i undergrunden, og det er så dem man kan se, når muldraget er gravet væk.

På figuren til højre ses en beskrivelse af hvordan den arkæologiske prøvegravning foregår. Billederne viser hvordan jorden graves af, og hvordan de arkæologiske spor kan se ud.

Forundersøgelse

Ved en forundersøgelse graves en serie to meter brede søgegrøfter med en indbyrdes afstand af højst 20 meter over hele det berørte areal.

Formålet med forundersøgelsen er at klarlægge omfanget, værdien og karakteren af de arkæologiske spor, også kaldet fortidsminder.

Det øverste jordlag - muldraget - fjernes med gravemaskine. Alt hvad der ligger i muldraget er rodet rundt af landmandens plov og er derfor kun sjældent interessant for arkæologer.

Under muldraget kommer den lysere undergrund til syne. Her har ploven ikke nået ned - sporene efter oldtiden ligger stadig uforstyrrede.

I søgegrøfterne fremstår de forhistoriske anlæg som mørke pletter i den lyse undergrunds jord. De mørke pletter er dér, hvor man har gravet huller i forhistorisk tid. Hullerne er blevet fyldt op med organisk materiale, trækulsholdig jord eller sten, og kaldes samlet for anlæg.

Alle anlæg måles op med GPS, så man kan få en oversigt over sporene. Hvis stolperne ligger i et bestemt mønster, er de fx rester af et hus eller et hegn. For at være sikker på hvad de mørke pletter er, kan man grave den ene halvdel væk. Herved fås et tværsnit gennem anlægget - en såkaldt profil. Ud fra profilen kan man se formen, bredden og dybden på det, der har været gravet ned.

Man kan også være heldig at finde små tabte, udsmidte eller muligvis ofrede ting i hullerne, som kan være med til at tidsbestemme anlægget.

Efter undersøgelsen udarbejdes en rapport, hvor der redegøres for, hvad der er fundet på området, og hvor der eventuelt er behov for en egentlig arkæologisk udgravning.

Udpegningen af arealer med fortidsminder giver bygherre mulighed for at ændre projektplaner for at undgå at fjerne væsentlige fortidsminder.

I forbindelse med prøvegravningen foretog museet også en egentlig udgravning af de arkæologiske spor der blev fundet.

En nærmere beskrivelse af hvordan en udgravning foregår ses på figuren til højre.

Hele udgravningen blev foretaget med god kontakt og godt samarbejde med bygherren.

Arkæologisk udgravning

Bliver der ved forundersøgelsen af et areal fundet spor af fortidsminder, bliver disse områder indstillet til arkæologisk udgravning. Arkæologerne dokumenterer de sidste levn fra fortiden, inden de ødelægges eller forsvinder ved anlægsarbejdet.

Det øverste jordlag - muldlaget - fjernes med gravemaskine. Alt hvad der ligger i muldlaget er rodet rundt af landmandens plov, og er derfor ku sjældent interessant for arkæologer. Under muldlaget kommer den lysere undergrund til syne. Her har ploven ikke nået ned - sporene efter oldtiden ligger stadig uforstyrrede. I søgegrøfterne fremstår de forhistoriske anlæg som mørke pletter i den lyse undergrunds jord. De mørke pletter er der, hvor man har gravet huller i forhistorisk tid. Hullerne er blevet fyldt op med organisk materiale, trækulsholdig jord eller sten, og kaldes samlet for anlæg.

Anlæggene måles op med GPS og får et navn eller nummer, så man kan få en oversigt over sporene. Hvis stolperne ligger i et bestemt mønster, er de fx rester af et hus eller et hegn.

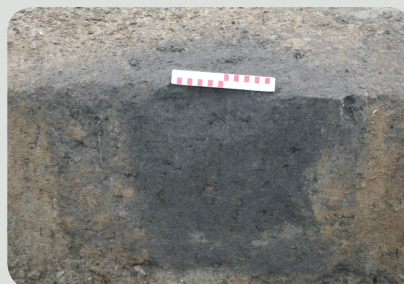
For at være sikker på hvad de mørke pletter er, graves den ene halvdel væk. Herved fås et tværsnit gennem anlægget - en såkaldt profil. Profilen tegnes og beskrives. Tegningen opbevares, så man altid kan vende tilbage og se, hvordan netop dette anlæg så ud, også når selve anlægget for længst er gravet væk.

Ud fra profilen kan man se formen, bredden og dybden på det, der har været gravet ned. Man kan også være heldig at finde små tabte, udsmidte eller muligvis ofrede ting i hullerne, som kan være med til at tidsbestemme anlægget.

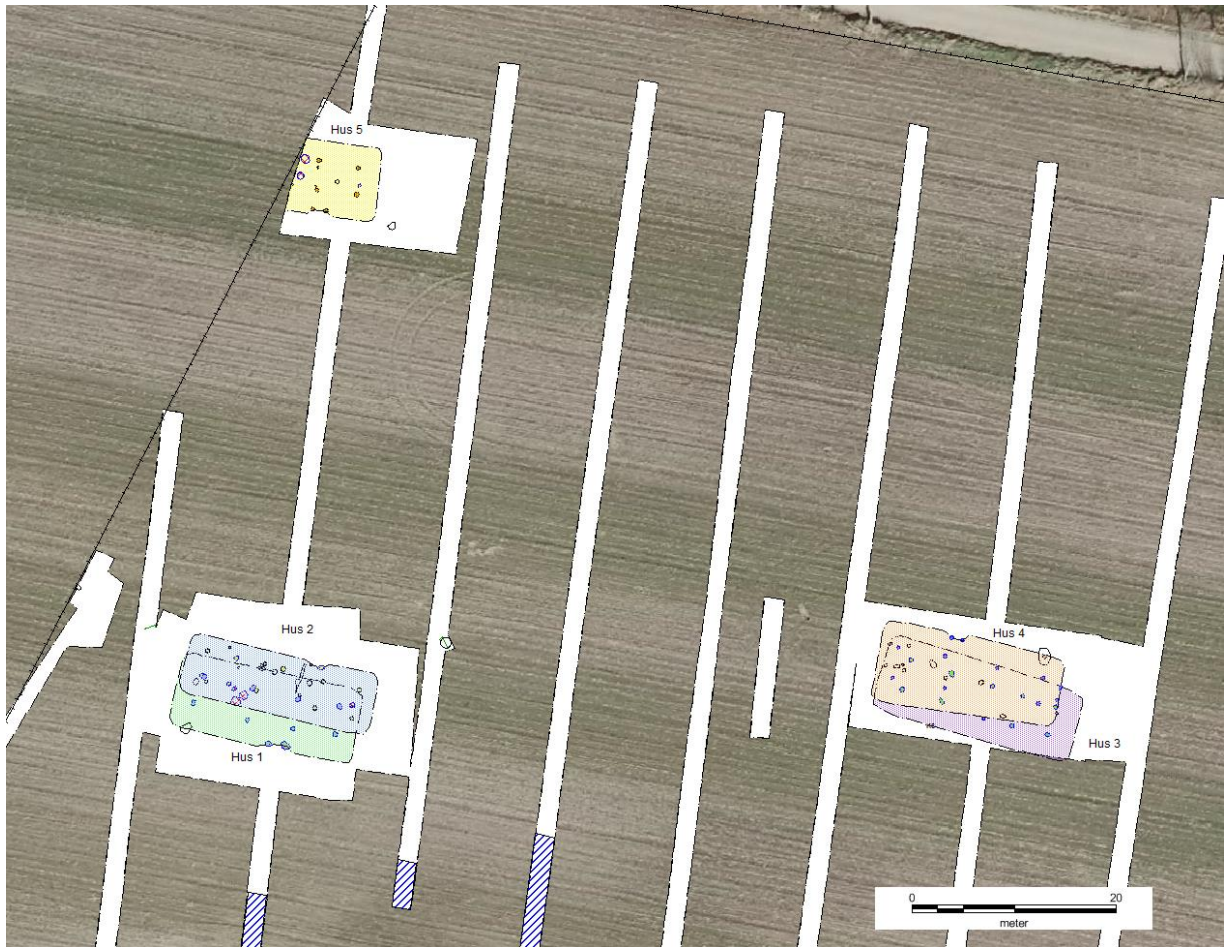
I profilen på især større gruber og brønde kan man se, hvordan de forskellige jordlag ligger henover hinanden. Hvert jordlag viser et nyt lag af noget, der er blevet smidt ned i gruben. Nogle lag er vandaflejrerede og viser, at der har stået vand i hullet. Andre lag er aflejret af vinden og viser, at hullet har stået åbent i et

stykke tid. Lagene kan være mere eller mindre fyldt med trækul fra bål eller måske endda brand på bopladsen.

Efter undersøgelsen registreres fundene, og der udarbejdes en rapport, hvor der redegøres for, hvad der er fundet på området. Herefter frigives arealet normalt til anlægsarbejde.

Gennemgang

Ved udgravningen blev der undersøgt 3 felter med arkæologiske anlægsspor efter bebyggelse fra den ældre del af bronzealderen (1700 f.Kr.-1100 f.Kr.). Denne bebyggelse bestod af i alt 5 huse. De 2 af stederne har de mennesker, der boede der, endda syntes at det var så dejligt at bo, at de valgte at bygge deres næste hus lige oveni det, de havde boet i før.

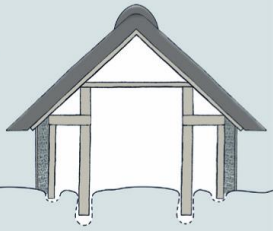
De spor der blev fundet efter husene var rester af de stolper, der har båret husets tag, såkaldte tagstolpehuller, og i flere af husene også ildsteder. Stolpehuller viser efter opmålingerne, hvordan grundplanen på husene har været og dermed kan det bestemmes, hvordan husene har set ud, og hvor store de har været.

De huse, der blev fundet, er af den type der kaldes et treskibet hus. Det betyder, at der har været to rækker af kraftige stolper, der har båret taget. De treskibede huse er forhistoriens typehuse, de dukker op i starten af bronzealder og er den dominerende hustype gennem bronzealder og jernalder og forsvinder først i middelalderen. Afstanden mellem sættene, vægkonstruktionen og størrelsen variere i løbet af denne lange periode, og det er noget at det, der er med til at datere husene.

. Til højre ses en nærmere beskrivelse af hvordan et treskibet har set ud, sammen med tegninger af hvordan.

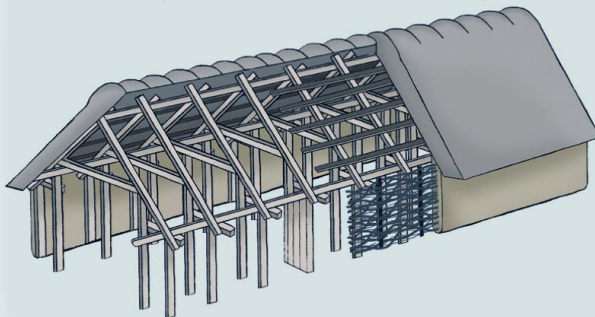
Det treskibede hus

I et treskibet hus bæres taget af to rækker af kraftige stolper, placeret ned igennem husets midte. Hustypen kaldes treskibet, da det i tværsnit kan opdeles i tre dele - mellem og på hver side af de to rækker tagbærende stolper.

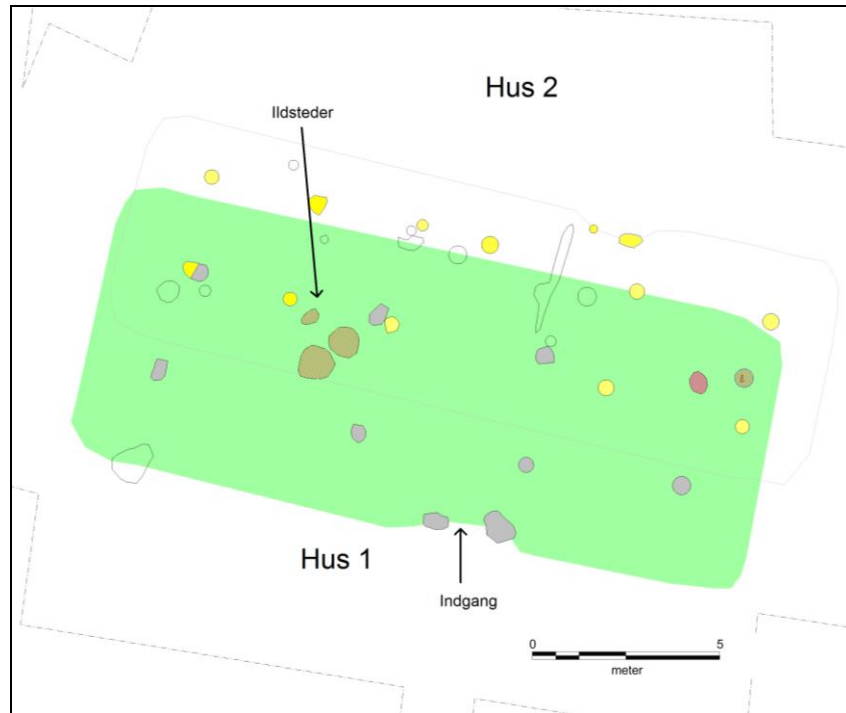
Husene har haft stolper til ydervægge og andre opdelinger i huset - som skillevægge, båse til dyrene osv. - men disse er kun i heldige tilfælde bevaret. Husene er aflange og oftest 5-6 m brede. De kaldes derfor langhuse, når de er så lange, at de er brugt som bolig. Der er også mindre bygninger, som har været brugt som fx arbejdshus og til opbevaring. Indgangene er i langhusenes lange vægge, og indrettes oftes med bolig i den ene ende (mod vest) og stald i den anden (mod øst).

Treskibede huse bygges i det meste af bronzealderen, jernalder og vikingetid - samlet en periode på omkring 2000 år (1.500 f.kr.-1.050 e.kr.).

Figur om treskibede huse(www.kulturarvsomværdi.dk)

Hus 1:

Grundplan over Hus 1

På figuren ovenfor ses en grundplan over Hus 1 fra udgravningen. De grå pletter er de stolpehuller, der er blevet tolket som om de tilhører Hus 1. Her ses det at det har haft 4 par af tagstolpehuller, der har båret taget. Mod syd ses et par stolpehuller, hvor huset er tolket som at have haft sin indgang. Den grønne firkant angiver husets omtrentlige størrelse.

Hus 1 har formodentlig også haft flere ildsteder i den vestlige del af huset. Disse ildsteder er af den type, som arkæologer betegner som ild-/kogegruber eller kogestensgruber.

Dermed kan vi om Hus 1 sige, at den vestlige del af huset har været anvendt som beboelse, mens der i den østlige del kan have været opstaldet dyr, eller der har været forråds-kammer eller lade til den mad, de skulle leve af om vinteren.

Hus 1 har været cirka 18 m langt og 7,5 m bredt og haft cirka 130 m² under tag.

A28, ild-/kogegrube. Ildsted i Hus 1. Indridningen i overfladen viser ildstedets omrids. Nederst på billedet til højre ses en mørk sort/grå stribe, som er opstået i forbindelse med at der har været brændt bål i gruben. Det er således resterne af et af de mange bål, hvor beboerne i huset har siddet og tilberedt deres mad på for mellem 3100-3700 år siden.

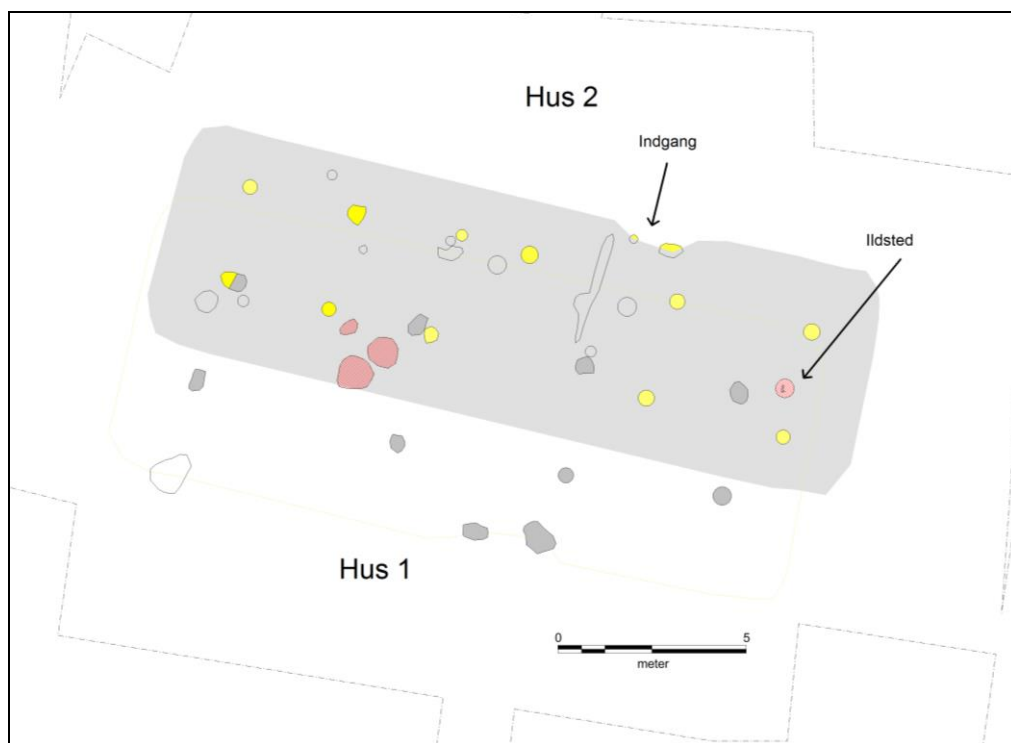
Kogestensgrube

Kogestensgruber er fortidens kuglegrill, hvor man har tændt op og stegt på eftervarmen i en lukket beholder. I stedet for grillkul og tændvæske har de tændt bål i et hul i jorden og varmet sten op. Stenene har så afgivet varme til stegen, og hullet blev lukket med græstørv eller bare til-dækket med jord. Fortidens mennesker har nok haft stegen pakket ind, så den ikke knasede alt for meget, når den efter et par timer i jorden var gennemstegt og klar til servering.

Figurer om ild-
/koge gruber(www.kulturarvsomvardi.dk)

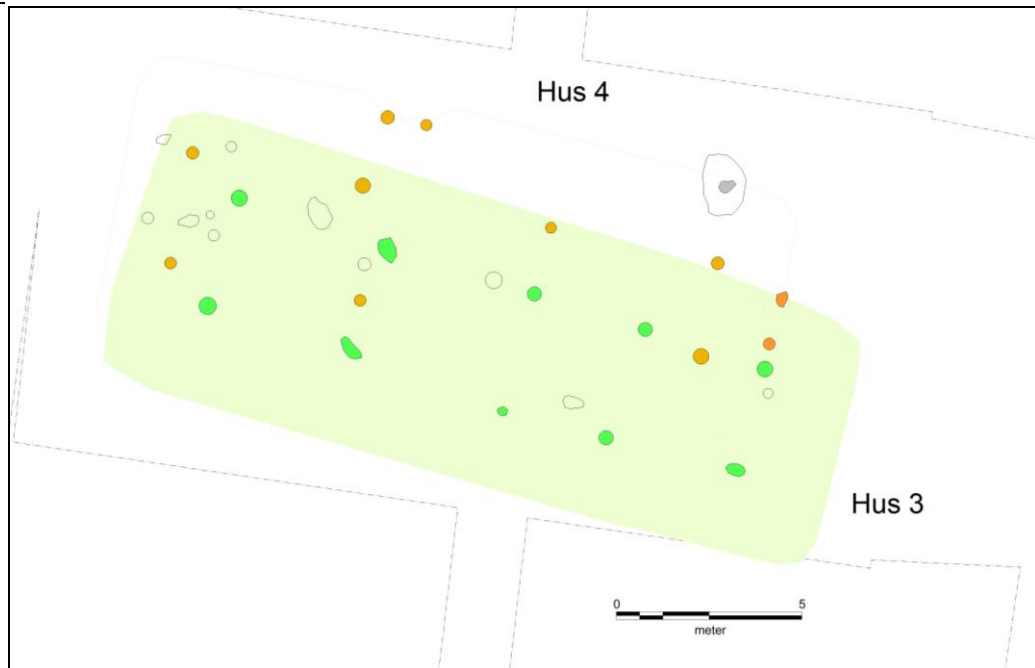
Hus 2:

Oversigtsplan over Hus 2

Hus 2 har haft en indgang mod nord og et ildsted i den østlige del. Det grå område er en omtrentlig angivelse af husets størrelse. Huset har været 19 m langt og 6 m bredt. Det giver omkring 110 m² under tag.

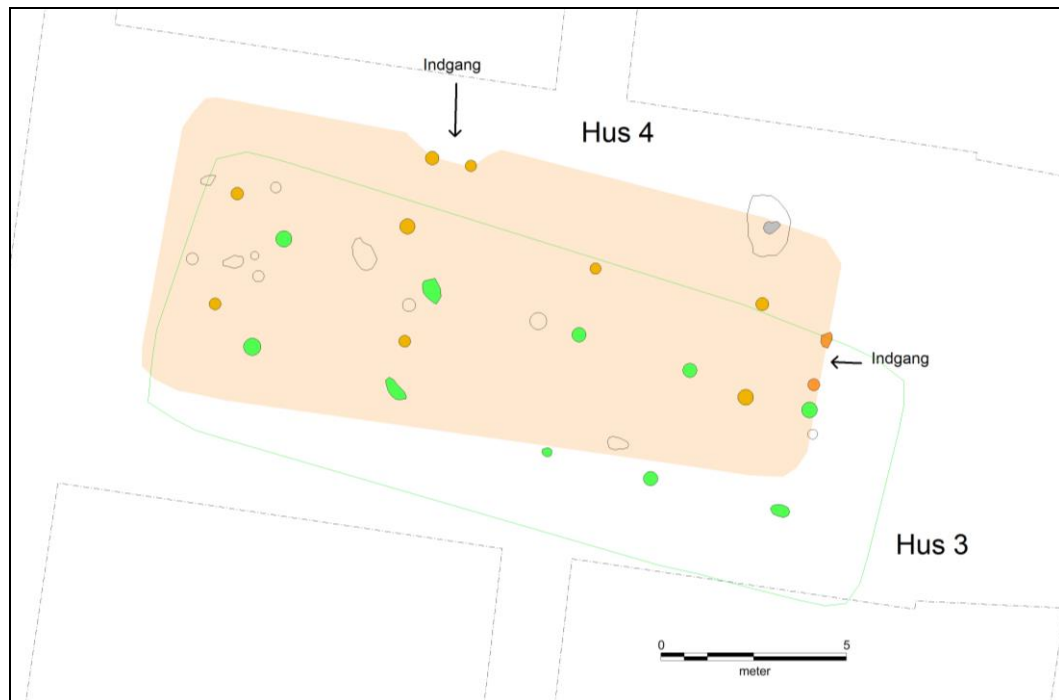
Hus 3:

Oversigtsplan over Hus 3

Ovenover ses grundplanen af hus 3. Det eneste, der var bevaret af dette, var de 5 par tagbærende stolpehuller. Derfor har dette hus ikke vist så meget om, hvordan det dets indretning har været. Det har været cirka 20 m langt og knap 7 m bredt, hvilket giver cirka 135 m² under tag.

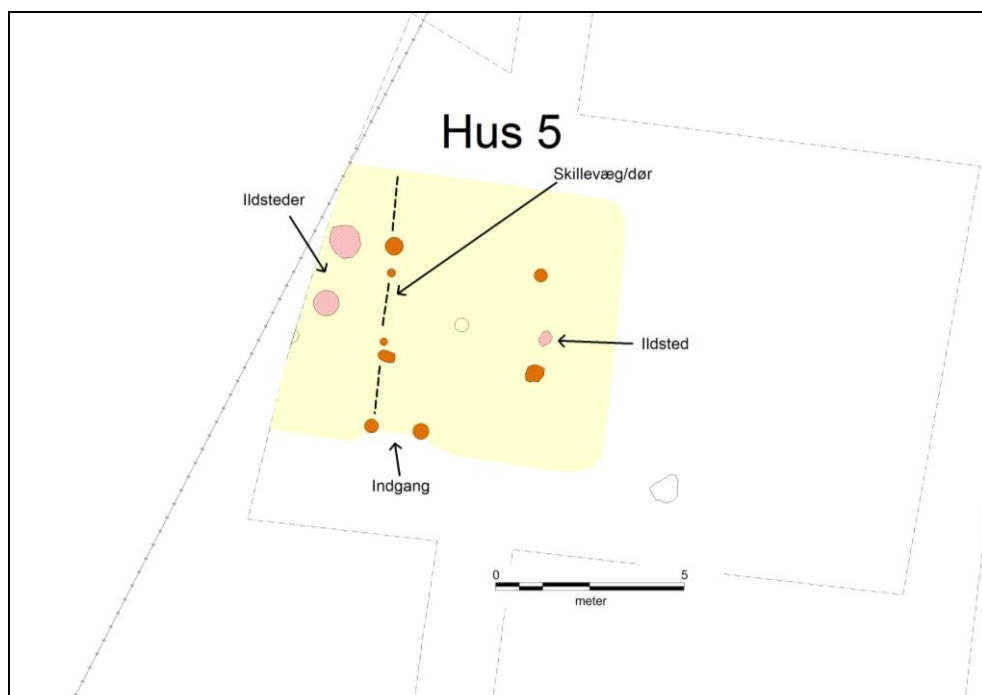

Bunden af lerkar med sekundært boret hul fundet i hus 3.

Hus 4:

Oversigtsplan over Hus 4

Ovenfor ses grundplanen af hus 4. Som det ses har det haft to indgange. I de 3-skibede huse er opdelingen af husene oftest således, at menneskene har boet i den vestlige ende, mens den østlige ende har været anvendt til stald. Det kan derfor tænkes, at beboerne her har valgt at lave en indgang mod nord til mennesker og en indgang mod øst direkte ind i stalden til dyrene, så de ikke skulle deles om en indgang? Hus 4 har været 18 m langt og 6,3 m bredt i østenden og 7,8 m bredt i vestenden. Det giver i omegnen af 135 m under tag.

Hus 5:

Oversigtsplan over Hus 5

Noget af huset ligger uden for undersøgelsesområdet og er derfor ikke blevet udgravet. Det gule viser området på hus 5. Som det ses på grundplanen, har det haft mindst 2 ildsteder i den vestlige del og et lille ildsted i den østlige del. Herudover en indgang mod syd. Hus 5 har to ekstra stolpehuller imellem det vestligste sæt af afdækkede tagstolpehuller. Disse to kan have været stolpehuller, der kan have holdt en dør eller et skillevæg.

Den vestlige del kan derfor have været lukket af med vægge og en dør. Og med ildstederne har det muligvis været en beboelsesdel, hvortil det har kunnet lukkes af? Mens den østlige del med det lille ildsted kan have været brugt til aktiviteter af en eller anden form.

Bebyggelsen

På pladsen får vi således et indblik i et lillelokalsamfund, hvor husene er blevet fornyet nogle gange. Hus 1 og 2 kan ikke være samtidige, og det kan Hus 3 og 4 heller ikke. Derimod kan vi ikke sige om, hvorvidt der er samtidighed mellem andre af husene. Både hus 1/2 og Hus 3/4 er formodentlig beboelseshuse, og det at begge er udskiftet én gang, gør det tænkeligt, at der på pladsen har ligget to samtidige huse, der begge er fornyet en gang - en slags tvillingegårde.

Hus 5 derimod ser ud til at være et mindre hus, selvom det er svært at sige, da ikke hele huset er afdækket.

Der har på baggrund af andre lokaliteter i museets område været foreslået, at der kan være tale om ”dobbeltgårde” med et mindre og et større hus knyttet sammen i et fællesskab (se .feks. Martin Mikkelsen: Duehøj Syd – boplads og begravelser fra bronzealderen. Bygherrerapport for Viborg Museum nr. 54). Det kan tænkes, at noget sådant gør sig gældende her. Strukturen på bebyggelsen er karakteristisk for bronzealderen; ofte ligger en eller nogle få gårde sammen i en spredt bebyggelse, der flytter rundt i landskabet, sikkert indenfor et bestemt område, som så er belvet udnyttet til landbrug, jagt og fiskeri. Det er således sandsynligt, at flere huse vil kunne findes i området øst for indenfor strandbeskyttelseslinjen og ligeledes under campingpladsen nordfor.

Oversigtsplan over området med husenes placering

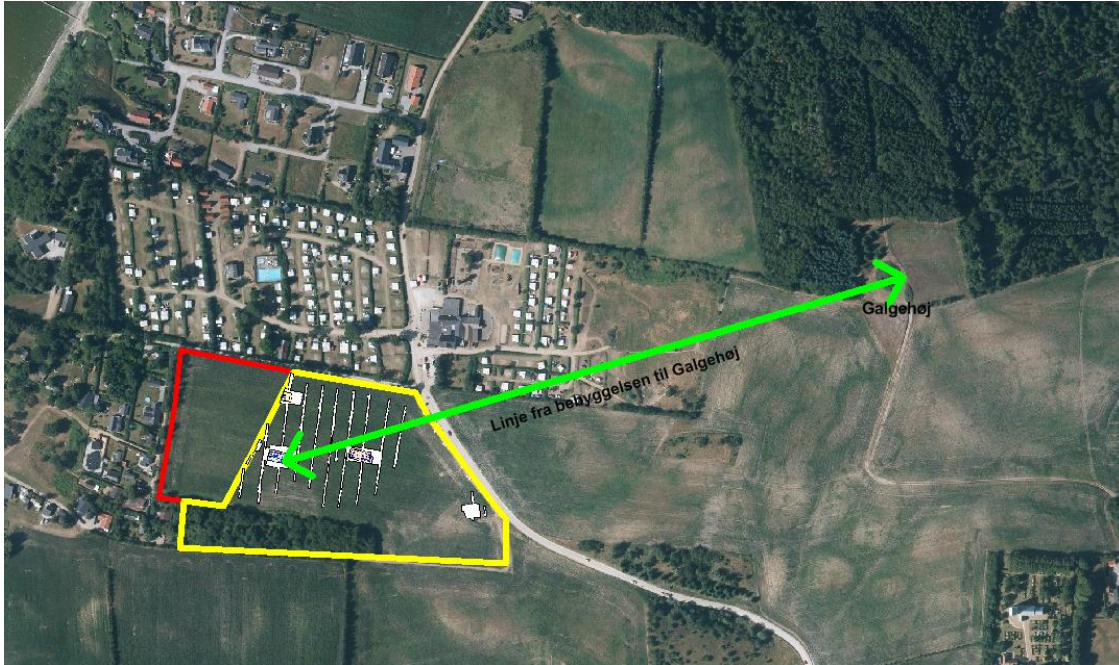
Ovenfor ses en samlet oversigtsplan over husenes placering inden for undersøgelsesområdet.

Fund

Der blev fundet enkelte genstande på udgravningen. Den mest specielle var bunden af, hvad der engang har været et helt lerkar. Efter lerkaret gik i stykker, blev der boret et hul i bunden (se side 9). Hermed har bunden med hul i, muligvis fungeret som vænevægt, hvor det har været en del af en større trævæv, og været med til at holde på trådene, mens arbejdet er foregået.

De tidligste vænevægte vi kender fra Danmark er fra perioden lige før ældre bronzealder. Det er derfor muligt, at de allerede få hundrede år efter, at væveteknikken kom til Danmark, vævede deres tøj i Hjarbæk?

I området omkring Hjarbæk kendes flere gravhøje, hvoraf der i mindst en af dem har været begravelse fra ældre bronzealder. Det nærmeste eksempel er fra en sløjfet gravhøj lige ved siden af Galgehøj, der stadig er bevaret i dag. Denne begravelse er fra samme periode som bebyggelsen fra undersøgelsesområdet. Har de folk der boede på denne skrænt fået sin begravelse på det højeste og helligste sted i området tættest på solen? Det kan meget vel tænkes.

Oversigtskort over linjen fra undersøgelsesområdet til Galgehøj (hver sin ende af pilen)

Billede af Hus 1, set fra syd vest. Landmålerstokkene er placeret i stolpehullerne. De to rækker er tagstolpehullerne. De længst til højre er indgangen. De der ligger ned er der hvor væggene formodes at have forløbet.

På billedet ovenover er Hus 1 illustreret. I baggrunden ses den markante bakke, hvor på Galgehøj befinder sig på toppen bag træerne. Længst til højre ses Vorde Kirke, som er bygget over 2000 år senere. Man kan levende forestille sig, hvordan bronzealdermenneskene har boet i huset, med udsigt op til gravhøjene, hvor deres forfædre eller de selv fik deres begravelse.

Ældre bronzealder

Ældre bronzealder er, som navnet antyder, den første del af bronzealderen. Som det ses på tidstavlen, er bronzealderen den periode af Danmarks forhistorie mellem stenalderen og jernalder.

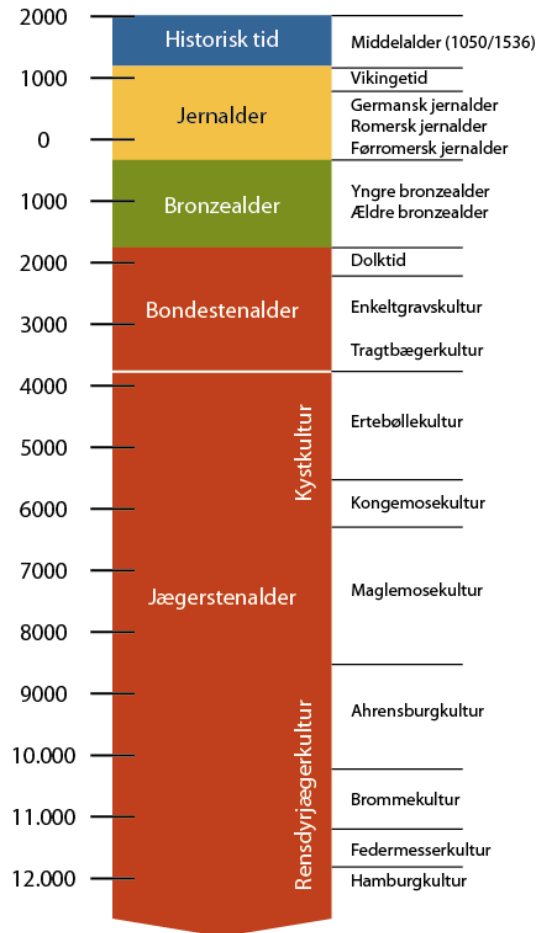
Navnet bronzealder kommer sig af, at befolkningen i denne periode begynder at anvende bronze til de fleste af deres værktøjer i stedet for sten. Der bliver dog stadig anvendt flint til mange redskaber i bronzealderen.

Bronze er en metallegering der består af cirka 90 % kobber og 10 % tin. Ingen af de to metaller er naturligt forekommende i Danmark. Bronzealderfolket blev derfor nødt til at importere alt det bronze der skulle anvendes. Det meste af dette kom nede fra det østlige Centraleuropa. Det har derfor været folk med stærke og nære forbindelser ned igennem Europa, der har levet i Danmark på dette tidspunkt for at skaffe den megen bronze til Danmark. Dermed er der naturligvis været handlet noget den anden vej, muligvis rav, pels eller landbrugsprodukter.

Folkene i ældre bronzealder blev begravet i kuplede gravhøje på de højeste steder i landskabet. Med det antal gravhøje og begravelser der findes i Danmark kan det kun have været de rigeste og mest magtfulde der blev begravet i gravhøjene.

Religionen i bronzealderen tilhørte ikke de store dominerende religioner som eksisterer i dag i form af kristendom, islam og jødedom. De blev først opfundet flere tusinde år senere. I stedet var det solen, der blev tilbedt i stor stil. Det bedste eksempel på dette er nationalklenodiet "Solvogner", der er udstillet på Nationalmuseet og brugt som motiv på den nuværende 1000 kr. seddel. Tilbedelsen af solen kommer sandsynligvis af, at det i bronzealderen var varmere, end det er i dag. Samtidig var man afhængig af veje og dermed solen for at få et godt høstudbytte og anden overskud i landbrugsproduktionen.

År f./e. Kristus

Figur over Danmarks forhistories tidsperioder. (www.kulturarvsomværdi.dk)

Offerskik og religion

I Bronzealderen var solen hellig. På små rageknive, som mænd af særlig betydning barberede sig med, vises der en billedfortælling, som fortæller om solens rejse hen over himlen. Om dagen blev den trukket af solhesten og om natten blev den båret under vandet på skibsdækket af et bronzealderskib.

Bronzealderfolkene ofrede også smukke og særprægede bronzegenstande i moser, søer og ved vandløb. Det var steder, der fungerede som naturens hellige templer. Vandspejlet var som en port ind til en anden verden, hvor menneskenes gaver forsvandt ned i dybet til guderne og forfædrenes ånder.

Figur over offerskik og religion i bronzealderen(www.kulturarvsomværdi.dk)

Tak til bygherrer Aage Villumsen og Kjeld Kjærgaard for det gode samarbejde i forbindelse med udgravningen.

Relevant litteratur

Jørgen Jensen: Danmarks Oldtid – Bronzealder 2000-500

Bertelsen m.fl.: Bronzealderens bopladser i Viborg Amt

Diverse oplysninger:

Viborg Museums j. nr.:	VSM 10144
Lokalitet:	Hulager
Sogn, herred og amt:	Vorde sogn, Nørlyng herred, Viborg Amt.
Fund og Fortidsminder:	130816-215
Kulturarvsstyrelsens j. nr.:	2014-7.24.02/VSM-0012
Lodsejer:	Aage Villumsen
Areal:	Ca. 3 ha
Rendegravemaskine fra:	Thomas Nørgaard APS
Deltagere i udgravningen:	Casper Sørensen (stud. Mag., daglig leder, beretningsansvarlig.) Astrid Toftdal Jensen (stud. Mag.) og Kamilla Fiedler Terkildsen (Museumsinspektør, sagsansvarlig)

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Museum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af bygherre.

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

Viborg Museum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Museums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004.
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
3. Brokbakken – en samlingsplads fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2006.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005.
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005.
7. Krogen, Aidt. Gravplads, huse, kirke og agersystemer fra jernalder og middelalder. Njal J. Geertz og Astrid Skou Hansen. 2012.
8. Højvangen, Ørum. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006.
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006.
13. Løvel Syd - bebyggelse spor fra yngre bronzealder og ældre germansk jernalder. Malene R. Beck & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2006.
14. Skaldehøj og Arildsvej - to bopladser fra førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. Under udarbejdelse.
15. Liseborg- et forsvarsværk fra tidlig førromersk jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen 2009.
16. Lindum syd – langhus fra middelalderen. Jesper Hjerminde. 2006.
17. Søhuset, Viborg - på kanten af middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2006.
18. Formyre SØ - hustomt og grave fra sen ældre bronzealder - fladmarksgravpladser fra tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
19. Tindbækvej 25 - Gravhøj fra enkeltgravskultur. Martin Mikkelsen og Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård - en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.
21. Løgstrup SØ - en boplads fra yngre jernalder - aktivitetsspor fra yngre bronzealder. Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen. 2007.
22. Viborg Vestermark - Bopladser fra bronzealderen. og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
23. Ridder Munks Vej - En gravplads m.m. fra stenalder, bronzealder og jernalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2007
24. Rødding SV - bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
25. Randrup Mølle – et langhus med forsænket østende fra yngre stenalder. Sidsel Wåhlin og Martin Mikkelsen. 2008.
26. Spangsdal II og Gl. Asmild. Gårdsanlæg fra Middelalder og nyere tid. Mette Klingenberg og Lars Ager-snap Larsen. 2010.
27. Bjerring Hede - bopladser og gravplads fra ældre jernalder . Asger V. Amundsen, Tobias Danborg Torfing og Martin Mikkelsen 2012.
28. Liseborg Høje - bopladser fra yngre bronzealder - begravelse i vognfading fra vikingetid. Elin Vanting & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
29. Stenshede Syd - Gravhøj fra enkeltgravskultur - bopladser fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Claus Sørensen og Martin Mikkelsen. 2009.
30. Hjortdalgård - en boplads fra ældre jernalder. Claus Frederik Sørensen og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009
31. Sønder Mose - en bebyggelse fra ældre bronzealder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
32. Rådmandshus – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder på Viborg Vestermark. Mikkel Kiildsen. 2009.
33. Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

34. Rugballegård – brandgrave og boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
35. Kokær Høj – bebyggelse fra jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
36. Birgittelyst – boplads og aktivitetsområde fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt vejforløb fra historisk tid. Jakob Westermann og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
37. Ørum Industrivej – boplads fra yngre bronzealder og førromersk jernalder. Elin Vanting. 2009.
38. Mølgård, Resen – boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen, Mikkel Kiildsen, Kamilla F. Terkildsen. 2009.
39. Iller – en bebyggelse fra yngre jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
40. Toftumvej, Mønsted. Jættestuetomt fra yngre stenalder samt boplads fra romersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2009.
41. Hulbækvej 31 – boplads og grave fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
42. Hørup – bebyggelsesspor fra ældre og yngre jernalder. Mikkel Kiildsen & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
43. Tindbæk Hestehave – en boplads fra yngre stenalder samt en boplads og en urnegrav fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
44. Møllegård, Klejtrup – boplads fra sen yngre stenalder og bronzealder. Sanne Boddum. 2010.
45. Neder Hallum, Ravnstrup – bebyggelse og aktivitetsspor fra germansk jernalder og vikingetid. Mette Klingenberg. 2010.
46. Løgstrup Nord – bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2010.
47. Haugårdvej 17 – en bebyggelse fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
48. Ørndrup Vest – aktivitetsspor fra yngre stenalder og bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
49. Skals Nord – en bebyggelse fra yngre bronzealder og/eller tidlig førromersk jernalder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
50. Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
51. Hjarbækvej – en lille samlingsplads fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2011.
52. Tapdrup Vest – bebyggelse og aktivitetsområde fra ældre jernalder samt overpløjet gravhøj fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen 2011.
53. Troelstrup – bebyggelse fra ældre jernalder. Mikkel Kiildsen 2011.
54. Duehøj Syd – boplads og begravelser fra bronzealderen. Martin Mikkelsen 2011.
55. Toftum – boplads fra ældre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen
56. Hvolris Skovbakke, Hvolris Jernalderlandsby. Martin Mikkelsen
57. Låstrup Bakken – boplads fra yngre bronzealder. Bente Grundvad, Sidsel Wählin, Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen.
58. Kragssøgård - boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen 2011.
59. Liseborg Høje II - Små treskibede huse fra y. stenalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen 2011.
60. Korsbakken og Havhus - bebyggelse fra yngre romersk - ældre germansk jernalder Bente Grundvad Nielsen og Kamilla Fiedler Terkildsen 2011.
61. Domsdalsgård - gravplads fra ældre romersk jernalder, - landsby fra ældre og yngre germansk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Sanne Boddum. 2011.
62. Bygdalgård – bebyggelse fra yngre stenalder til slutningen af bronzealderen. Mikkel Kiildsen & Sidsel Wählin 2012.
63. Kærgård, Daugbjerg. En landsby med tekstilproduktion fra yngre jernalder. Mette Klingenberg og Kamilla Fiedler Terkildsen. 2012.
64. Spangsdal II – Boplads fra yngre bronzealder og/eller ældre jernalder. Sanne Boddum. 2012.
65. Abildal. En boplads fra sen yngre stenalder, samt brandgrave fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2012.
66. Mammen Søndervang – bebyggelse og aktivitetsområde fra yngre bronzealder. Mikkel Kiildsen. 2012.
67. Kvorning 9a – boplads fra yngre bronzealder – gravplads og bebyggelse fra yngre romersk jernalder. Sanne Boddum 2012.
68. Hulbættet ved Liseborg - nye resultater. Astrid Skou Hansen 2012.
69. Selli Ager, Aidt. En urnegrav med ringgrøft fra sen førromersk jernalder og en gravplads fra ældre vikingetid. Marianne Greve Iversen, Martin Mikkelsen og Astrid Skou Hansen 2012.
70. Aalestrup. - To bebyggelser fra førromersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2012.
71. Rishøjen - bebyggelse fra yngre stenalder og bebyggelse og gravplads fra yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder samt tre grave i én, måske fra yngre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2012.
72. Begravelse og kirkegårdshegn fra Sct. Mathias kirkegård i Viborg. Jesper Hjeremind 2012.
73. Asmild Klostervej. Bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre middelalder. Lars Agersnap Larsen 2013.
74. Nederhede. Aktivitetsområde fra yngre stenalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2013.
75. Spangsbjerg. Bebyggelse og skattefund fra yngre jernalder. Astrid Skou Hansen 2014.

76. Linjearkæologi på et Naturgasprojekt. Martin Mikkelsen 2014
77. Vammen - bebyggelse fra vikingetid/tidlig middelalder. Lotte Bach Christensen 2014
78. Spangsdal II - Flere faser af et gårdsanlæg i Gl. Asmild fra middelalder/renæssance frem til 1800-tallet.
Lars Agersnap Larsen
79. Hulager – bebyggelse fra ældre bronzealder. Casper Sørensen 2014.

